

PRAWO FINANSOWE

8.1. SYSTEM I ŹRÓDŁA PRAWA FINANSOWEGO

Prawo finansowe obejmuje normy prawne, regulujące stosunki społeczne, które powstają w związku z gromadzeniem i wydatkowaniem przez organy państwa i samorządu terytorialnego środków finansowych oraz normy prawne regulujące funkcjonowanie instytucji finansowych – przede wszystkim banków i towarzystw ubezpieczeniowych.

W ramach prawa finansowego jako gałęzi można wyodrębnić jego działy, tj.:

- ⇒ prawo budżetowe – obejmuje m.in. prawo podatkowe i prawo celne;
- ⇒ prawo bankowe;
- ⇒ prawo ubezpieczeniowe;
- ⇒ prawo finansowe przedsiębiorstw państwowych;
- ⇒ prawo finansowe samorządu terytorialnego.

Prawo finansowe jest bardzo ściśle związane z innymi gałęziami prawa: z prawem konstytucyjnym (prawo budżetowe i prawo finansowe samorządu terytorialnego), z prawem administracyjnym (prawo budżetowe) oraz z prawem cywilnym (prawo ubezpieczeniowe, prawo bankowe i prawo finansowe przedsiębiorstw państwowych). Prawo finansowe ma podstawowe znaczenie dla funkcjonowania państwa, gdyż normy tej gałęzi prawa regulują zagadnienia związane z dochodami i wydatkami państwa, które są podstawą jego funkcjonowania. Prawo finansowe ma również duże znaczenie zarówno dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jak i dla osób fizycznych. Niemal wszyscy płacą podatki, a z usług banków i towarzystw ubezpieczeniowych korzysta coraz więcej osób fizycznych, przedsiębiorców i innych jednostek. Źródłami prawa finansowego są liczne ustawy i wydane na ich podstawie rozporządzenia zawierające normy prawne regulujące poszczególne działy prawa finansowego⁶⁹. Oprócz źródeł prawa zawierających przepisy w zakresie poszczególnych działów prawa finansowego wykorzystuje się również inne źródła prawa, np. Kodeks cywilny (umowa rachunku bankowego) czy Kodeks postępowania administracyjnego. Prawo finansowe w związku z przekształceniami, jakie zachodzą w gospodarce, również ulega ciągłym zmianom, co powoduje, że wszystkie akty normatywne tej gałęzi prawa były wielokrotnie nowelizowane.

⁶⁹ Podstawowe akty normatywne zostaną wymienione przy omawianiu poszczególnych działów prawa finansowego.

8.2. PRAWO BUDŻETOWE

Prawo budżetowe jest działem prawa finansowego, który zawiera normy prawne regulujące funkcjonowanie sektora finansów publicznych. Finanse publiczne obejmują m.in. następujące procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowywaniem:

- gromadzenie dochodów i przychodów publicznych;
- wydatkowanie środków publicznych;
- finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa;
- zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne;
- zarządzanie środkami publicznymi;
- zarządzanie długiem publicznym;
- rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej.

Budżet państwa jest to roczny plan dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów organów władzy publicznej (w tym organów administracji rządowej), organów kontroli i ochrony prawa oraz sądów i trybunałów. Natomiast **budżet jednostki samorządu terytorialnego** jest rocznym planem dochodów i wydatków oraz przychodów i rozchodów tej jednostki (gminy, powiatu, województwa). Normy prawne dotyczące prawa budżetowego są zawarte w konstytucji oraz Ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.). Normy prawne regulujące sposób i źródła tworzenia dochodów państwa i jednostek samorządu terytorialnego wynikających z podatków czy opłat skarbowych, są zawarte w przepisach prawnych, które tworzą prawo podatkowe. Dochody budżetu państwa pochodzą nie tylko z podatków, lecz również z innych źródeł, m.in. z ceł i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych. Ważnym źródłem prawa dotyczącym jednostek samorządu terytorialnego jest Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 80, poz. 526).

Budżet państwa jest uchwalany przez Sejm na okres roku kalendarzowego w formie ustawy zwanej „ustawą budżetową”. W wyjątkowych przypadkach dochody i wydatki państwa w okresie krótszym niż rok może określać ustawa o prowizorium budżetowym. Inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej i ustawy o prowizorium budżetowym przysługuje wyłącznie Radzie Ministrów. Projekt budżetu państwa lub prowizorium budżetowego opracowuje Rada Ministrów. Kieruje ona również wykonaniem budżetu państwa oraz uchwała sprawozdanie z wykonania budżetu. Jeżeli ustawa budżetowa albo ustawa o prowizorium budżetowym nie weszły w życie w dniu rozpoczęcia roku budżetowego, Rada Ministrów prowadzi gospodarkę finansową na podstawie przedłożonego projektu ustawy. Sejm może dokonywać zmian w przedstawionym przez Radę Ministrów projekcie budżetu. Zmiany te mogą dotyczyć zarówno wydatków, jak i dochodów. Jednak zwiększenie wydatków lub ograniczenie dochodów planowanych przez Radę Ministrów nie może powodować ustalenia przez Sejm większego deficytu budżetowego niż przewidziany w projekcie ustawy budżetowej. Ustawa budżetowa nie może przewidywać pokrywania deficytu budżetowego przez zaciąganie zobowiązania w Narodowym Banku Polskim.

Tryb uchwalania ustawy budżetowej różni się od trybu przewidzianego dla innych ustaw. Rada Ministrów uchwała projekt ustawy budżetowej i wraz z uzasadnie-

niem przedstawia go Sejmowi w terminie do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. Po uchwaleniu ustawy przez Sejm jest ona przekazywana do Senatu. Senat może uchwalić poprawki do ustawy budżetowej w ciągu 20 dni od daty jej otrzymania. Po przyjęciu ustawy przez Sejm i Senat, jest ona przekazywana do Prezydenta, który ma 7 dni na jej podpisanie. Prezydent nie może odmówić podpisania ustawy budżetowej. Może jedynie zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności ustawy budżetowej z Konstytucją. Trybunał orzeka w tej sprawie nie później niż w ciągu 2 miesięcy od dnia złożenia wniosku w Trybunale. Jeżeli w ciągu 4 miesięcy od dnia przedłożenia Sejmowi projektu ustawy budżetowej nie zostanie ona przedstawiona Prezydentowi Rzeczypospolitej do podpisu, Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 14 dni zarządzić skrócenie kadencji Sejmu.

Rada Ministrów w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego przedkłada Sejmowi sprawozdanie z wykonania ustawy budżetowej za rok ubiegły wraz z informacją o stanie zadłużenia państwa. Sejm rozpatruje przedłożone sprawozdanie i w ciągu 90 dni od dnia jego otrzymania podejmuje uchwałę o udzieleniu lub o odmowie udzielenia Radzie Ministrów absolutorium. Przed podjęciem decyzji o udzieleniu bądź odmowie udzielenia absolutorium Sejm uzyskuje opinię Najwyższej Izby Kontroli o wykonaniu budżetu państwa.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego są uchwalane w formie uchwały budżetowej na rok budżetowy. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej wraz z objaśnieniami, a także inicjatywa w sprawie zmian tej uchwały, należą do wyłącznej kompetencji zarządu jednostki samorządu terytorialnego. Uchwałę budżetową uchwała organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach – nie później niż do dnia 31 marca roku budżetowego.

8.3. PRAWO UBEZPIECZENIOWE⁷⁰

Prawo ubezpieczeniowe jest to dział prawa finansowego, który zawiera przepisy prawne określające warunki i zasady prowadzenia działalności w zakresie ubezpieczeń. **Ubezpieczenie** jest to forma łagodzenia ujemnych, materialnych następstw szkód wywołanych zdarzeniami losowymi. Łagodzenie tych następstw polega na tym, że zakład ubezpieczeń gromadzi środki pieniężne pochodzące ze składek ubezpieczonych, a następnie część tych środków wypłaca tym, u których wystąpiły szkody wywołane zdarzeniami losowymi. Prawo ubezpieczeniowe nie zawiera przepisów prawnych w zakresie ubezpieczeń społecznych, gdyż ubezpieczenia te są związane ze stosunkiem prawnym, jaki zachodzi pomiędzy pracownikiem a pracodawcą, i dlatego przepisy te stanowią część prawa pracy. Przepisy prawa ubezpieczeniowego są zawarte w Kodeksie cywilnym oraz w następujących ustawach:

- w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej (tekst jedn. Dz. U. z 2010 r. Nr 11, poz. 66, z późn. zm.);

⁷⁰ Umowa ubezpieczenia została omówiona w rozdziale 2. Prawo cywilne.

- w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1152, z późn. zm.);
- w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o nadzorze ubezpieczeniowym i emerytalnym oraz Rzeczniku Ubezpieczonych (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1153, z późn. zm.);
- w Ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o pośrednictwie ubezpieczeniowym (Dz. U. z 2003 r. Nr 124, poz. 1154, z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 21 lipca 2006 r. o nadzorze nad rynkiem finansowym (Dz. U. z 2006 r. Nr 157, poz. 1119, z późn. zm.).

Prowadzenie działalności ubezpieczeniowej jest możliwe po uzyskaniu zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego. Działalność ubezpieczeniowa polega na wykonywaniu czynności ubezpieczeniowych związanych z oferowaniem i udzielaniem ochrony na wypadek ryzyka wystąpienia skutków zdarzeń losowych. Czynności ubezpieczeniowe obejmują m.in.:

- ⇒ zawieranie umów ubezpieczenia lub zlecanie ich zawierania uprawnionym pośrednikom ubezpieczeniowym;
- ⇒ składanie oświadczeń woli w sprawach roszczeń o odszkodowania lub inne świadczenia należne z tytułu umów ubezpieczenia;
- ⇒ ustalanie składek i prowizji należnych z tytułu zawieranych umów ubezpieczenia.

Działalność ubezpieczeniową prowadzą zakłady ubezpieczeń działające w formie spółek akcyjnych lub w formie towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Istota działania towarzystw ubezpieczeń wzajemnych polega na tym, że nie są one nastawione w swojej działalności na zysk, tylko na ochronę członków towarzystwa przed skutkami zdarzeń losowych. Członkami towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych są wszyscy ubezpieczający. Statut towarzystwa może przewidywać, że w ograniczonym zakresie będzie ono ubezpieczało także osoby niebędące członkami towarzystwa. Towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych uzyskują osobowość prawną z chwilą ich wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

Czynności związane z zawieraniem lub wykonywaniem umów ubezpieczenia mogą być wykonywane przez pośredników ubezpieczeniowych. Pośrednikami ubezpieczeniowymi są *agenci ubezpieczeniowi* i *brokerzy ubezpieczeniowi*. Pośrednicy ubezpieczeniowi są wpisywani do rejestru pośredników ubezpieczeniowych prowadzonego przez Komisję Nadzoru Finansowego. Rejestr jest jawny i dostępny dla osób trzecich.

Agentem ubezpieczeniowym jest osoba fizyczna, która **w imieniu lub na rzecz zakładu ubezpieczeń** wykonuje czynności polegające m.in. na:

- pozyskiwaniu klientów;
- wykonywaniu czynności przygotowawczych zmierzających do zawierania umów ubezpieczenia;
- zawieraniu umów ubezpieczenia;
- uczestniczeniu w administrowaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia (także w sprawach o odszkodowanie).

Agent ubezpieczeniowy musi spełniać określone w ustawie warunki. Musi on posiadać pełną zdolność do czynności prawnych i co najmniej średnie wykształce-

nie. Agent ubezpieczeniowy nie może być prawomocnie skazany za umyślne przestępstwa wymienione w ustawie oraz musi odbyć szkolenie prowadzone przez zakład ubezpieczeń zakończone zdaniem egzaminem. Działalność agencyjna jest prowadzona na podstawie umowy agencyjnej zawartej z zakładem ubezpieczeń. Nadzór nad działalnością agenta ubezpieczeniowego sprawuje zakład ubezpieczeń, na rzecz którego on działa.

Broker ubezpieczeniowy wykonuje czynności w imieniu lub na rzecz podmiotu szukającego ochrony ubezpieczeniowej. Czynności wykonywane przez brokera obejmują m.in.:

- ⇒ zawieranie lub doprowadzanie do zawarcia umów ubezpieczenia;
- ⇒ przygotowywanie do zawarcia umów ubezpieczenia;
- ⇒ uczestniczenie w zarządzaniu i wykonywaniu umów ubezpieczenia (również w sprawach o odszkodowanie).

Brokerem ubezpieczeniowym może być osoba fizyczna albo osoba prawna posiadająca zezwolenie na wykonywanie działalności brokerskiej wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego. Komisja ta sprawuje również nadzór nad działalnością brokerów ubezpieczeniowych.

W zależności od *zakresu swobody ubezpieczającego* w podejmowaniu decyzji o ubezpieczeniu wyróżnia się dwa rodzaje ubezpieczeń:

- ubezpieczenia obowiązkowe;
- ubezpieczenia dobrowolne.

Wykaz ubezpieczeń obowiązkowych jest określony przepisami prawa, najważniejsze z nich to: ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów, ubezpieczenie budynków wchodzących w skład gospodarstwa rolnego od ognia i innych zdarzeń losowych, ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej rolników z tytułu prowadzenia gospodarstwa rolnego oraz inne ubezpieczenia przewidziane na mocy obowiązujących ustaw lub ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych.

Inny podział ubezpieczeń pozwala na wyodrębnienie dwóch grup ubezpieczeń, tj.: *ubezpieczeń osobowych* i *ubezpieczeń majątkowych*.

Ubezpieczenia osobowe obejmują m.in. ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków, ubezpieczenia rentowe, ubezpieczenia na wypadek choroby czy śmierci. W przypadku ubezpieczeń osobowych przedmiotem ubezpieczenia jest życie i zdrowie człowieka. Świadczenie zakładu ubezpieczeń wobec ubezpieczyciela w przypadku ubezpieczeń osobowych polega na wypłaceniu umówionej kwoty pieniędzy w momencie zaistnienia określonego w umowie ubezpieczenia zdarzenia.

Ubezpieczenia majątkowe obejmują: *ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej*, a także *ubezpieczenie mienia*. **Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej** chroni osobę ubezpieczoną w przypadku, gdy wyrządzi ona komuś szkodę i jest zobowiązana do jej naprawienia. Dzięki ubezpieczeniu odszkodowanie dla osoby poszkodowanej jest wypłacane przez zakład ubezpieczeń. **Ubezpieczenie mienia** pozwala zabezpieczyć się na wypadek zniszczenia, utraty bądź zniszczenia ubezpieczonych dóbr majątkowych. Przykładem tego rodzaju ubezpieczenia jest ubezpieczenie mieszkania.

Zgodnie z ustawą utworzono **Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny**. Do zadań Funduszu należy wypłacanie odszkodowań i świadczeń z tytułu ubezpieczenia obowiązkowego w sytuacji, gdy sprawca szkody nie został zidentyfikowany lub gdy nie był ubezpieczony. Ponadto w przypadku ogłoszenia upadłości zakładu ubezpieczeń do zadań Funduszu należy również zaspokajanie roszczeń osób uprawnionych z tytułu umów ubezpieczeń obowiązkowych oraz umów ubezpieczenia na życie.

Ochrona interesów osoby ubezpieczonej i zapobieganie sytuacji, w której zakład ubezpieczeń nie będzie w stanie wypłacać ubezpieczonemu należnego świadczenia to jedno z podstawowych zadań **Komisji Nadzoru Finansowego**.

Zakłady ubezpieczeń prowadzące działalność na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej tworzą ubezpieczeniowy samorząd gospodarczy. Organizacją ubezpieczeniowego samorządu gospodarczego jest **Polska Izba Ubezpieczeń**. Przynależność do Izby jest obowiązkowa i powstaje z chwilą podjęcia przez zakład ubezpieczeń działalności ubezpieczeniowej. Do zadań Izby należy w szczególności:

- ◆ reprezentowanie zakładów ubezpieczeń wobec organów władzy i administracji państwowej oraz podejmowanie działań w celu ochrony ich interesów;
- ◆ wyrażanie opinii o projektach aktów prawnych dotyczących działalności ubezpieczeniowej oraz współdziałanie na wniosek właściwych podmiotów przy ich opracowywaniu;
- ◆ sprawowanie pieczy nad przestrzeganiem zasad uczciwej konkurencji na rynku ubezpieczeniowym.

Zakłady ubezpieczeń, które prowadzą działalność w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów są zrzeszone w **Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych**. Ich przynależność do Polskiego Biura Ubezpieczeń Komunikacyjnych jest obowiązkowa. Przedmiotem działalności Biura jest w szczególności:

- ⇒ wystawianie dokumentów ubezpieczeniowych ważnych w innych krajach;
- ⇒ zawieranie umów z zagranicznymi biurami ubezpieczeń komunikacyjnych o wzajemnym uznawaniu dokumentów ubezpieczeniowych;
- ⇒ organizowanie likwidacji lub bezpośrednia likwidacja szkód spowodowanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez pojazdy z rejestracją zagraniczną posiadające ważne dokumenty ubezpieczeniowe wystawione przez zagraniczne biura ubezpieczeń komunikacyjnych;
- ⇒ określanie zasad i trybu dystrybucji przez zakłady ubezpieczeń krótkoterminowych umów ubezpieczenia dla pojazdów wjeżdżających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez ważnego dokumentu ubezpieczenia.

Interesy osób ubezpieczających, ubezpieczonych, uposażonych lub uprawnionych z umów ubezpieczenia, a także członków funduszy emerytalnych i uczestników pracowniczych programów emerytalnych reprezentuje **Rzecznik Ubezpieczonych**. Rzecznika Ubezpieczonych na okres czterech lat powołuje Prezes Rady Ministrów.

8.4. PRAWO BANKOWE

Prawo bankowe jest działem prawa finansowego, który obejmuje przepisy prawne w zakresie:

- zasad działalności oraz tworzenia i organizacji banków – Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665, z późn. zm.);
- zadań i zasad funkcjonowania Narodowego Banku Polskiego – Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2005 r. Nr 1, poz. 2, z późn. zm.);
- zasad tworzenia i funkcjonowania systemów obowiązkowego i umownego gwarantowania środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bankowych – Ustawa z dnia 14 grudnia 1994 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 711, z późn. zm.).

Narodowy Bank Polski (NBP) jest bankiem centralnym Rzeczypospolitej Polskiej. Organami Narodowego Banku Polskiego są: Prezes Narodowego Banku Polskiego, Rada Polityki Pieniężnej oraz Zarząd Narodowego Banku Polskiego. Prezes Narodowego Banku Polskiego jest powoływany przez Sejm na wniosek Prezydenta Rzeczypospolitej na okres 6 lat. W skład Rady Polityki Pieniężnej wchodzi: Prezes Narodowego Banku Polskiego jako przewodniczący oraz 9 osób wyróżniających się wiedzą z zakresu finansów, powoływanych na 6 lat w równej liczbie przez Prezydenta Rzeczypospolitej, Sejm i Senat. Rada Polityki Pieniężnej ustala corocznie założenia polityki pieniężnej i przedkłada je do wiadomości Sejmowi równocześnie z przedłożeniem przez Radę Ministrów projektu ustawy budżetowej. Rada Polityki Pieniężnej w ciągu 5 miesięcy od zakończenia roku budżetowego składa Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej. Działalnością NBP kieruje Zarząd. W skład Zarządu NBP wchodzi: Prezes NBP jako przewodniczący oraz 6-8 członków Zarządu, w tym 2 wiceprezesów NBP. Członków Zarządu NBP powołuje i odwołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Prezesa NBP. Członkowie Zarządu NBP są powoływani na okres 6 lat.

Podstawowym celem działalności Narodowego Banku Polskiego jest utrzymanie stabilnego poziomu cen przy jednoczesnym wspieraniu polityki gospodarczej rządu. NBP przysługuje wyłączne prawo emitowania znaków pieniężnych Rzeczypospolitej Polskiej. Do zadań NBP należy również m.in.:

- ⇒ organizowanie rozliczeń pieniężnych;
- ⇒ prowadzenie działalności dewizowej i gospodarki rezerwami dewizowymi;
- ⇒ prowadzenie bankowej obsługi budżetu państwa;
- ⇒ refinansowanie działalności innych banków;
- ⇒ kształtowanie warunków niezbędnych dla rozwoju systemu bankowego.

Banki działają na podstawie Ustawy prawo bankowe, zezwoleń uprawniających do wykonywania czynności bankowych oraz własnych statutów. Mogą być one tworzone jako banki państwowe, banki spółdzielcze lub banki w formie spółek akcyjnych. Do podstawowej działalności banków należy przyjmowanie wkładów pieniężnych płatnych na żądanie lub w oznaczonym terminie, prowadzenie rachunków bankowych, udzielanie kredytów oraz przeprowadzanie rozliczeń pieniężnych. Banki, oprócz swoich podstawowych zadań, spełniają szereg innych funkcji usługowych wobec przedsiębiorców, z których najważniejsze to: udzielanie pożyczek pieniężnych, udzielanie po-

ręczeń i gwarancji, obrót papierami wartościowymi i pośrednictwo w dokonywaniu przekazów pieniężnych oraz rozliczeń w obrocie dewizowym. Prowadzenie rachunków przez banki dla innych podmiotów jest uregulowane przepisami Kodeksu cywilnego. Środki zgromadzone na rachunkach bankowych są objęte systemem gwarantowania. Oznacza to, że w sytuacji, gdy bank utraci możliwość zwrotu zgromadzonych na rachunkach środków, podmioty, które są właścicielami tych środków, otrzymają ich zwrot z Bankowego Funduszu Gwarancyjnego. Bankowy Fundusz Gwarancyjny zwraca 100% środków zgromadzonych na rachunkach bankowych, jeżeli ich wartość łącznie z odsetkami nie przekracza 100 000 euro⁷¹.

System gwarantowania środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych według przedstawionych wyżej zasad obejmuje wszystkie banki państwowe i spółdzielcze oraz banki działające w formie spółek akcyjnych.

ĆWICZENIA I PYTANIA

1. *Wymień działy prawa finansowego.*
2. *Omów powiązania prawa finansowego z innymi gałęziami prawa.*
3. *Co to jest budżet?*
4. *Komu przysługuje inicjatywa ustawodawcza w zakresie ustawy budżetowej?*
5. *Omów tryb uchwalania ustawy budżetowej.*
6. *Co to jest ubezpieczenie?*
7. *W jakiej formie prawnej mogą działać zakłady ubezpieczeń?*
8. *Jaka jest różnica pomiędzy agentem ubezpieczeniowym a brokerem ubezpieczeniowym?*
9. *Dokonaj klasyfikacji ubezpieczeń w zależności od swobody ubezpieczonego w podejmowaniu decyzji o ubezpieczeniu.*
10. *Scharakteryzuj ubezpieczenia osobowe i ubezpieczenia majątkowe.*
11. *Jakie są zadania Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego?*
12. *Jaki bank w Polsce jest upoważniony do emitowania znaków pieniężnych?*
13. *Jak długo trwa kadencja Prezesa NBP?*
14. *Podaj imię i nazwisko osoby, która pełni funkcję Prezesa NBP.*
15. *Kto wchodzi w skład Rady Polityki Pieniężnej?*

---

⁷¹ W sierpniu 2011 r. 1 euro miało równowartość ok. 4,15 zł.